

Posudek oponenta habilitační práce

Masarykova univerzita	
Fakulta	Pedagogická
Obor řízení	Pedagogika
Uchazeč	<i>PhDr. Zora SYSLOVÁ, Ph.D.</i>
Pracoviště uchazeče	katedra primární pedagogiky Pedagogické fakulty MU
Habilitační práce (název)	<i>Vybrané aspekty profesionality učitele mateřské školy</i>
Oponent	prof. PhDr. Bronislava KASÁČOVÁ, CSc.
Pracoviště oponenta	Pedagogická fakulta UMB v Banské Bystrici

Text posudku (rozsah v rámci předepsané osnovy dle zvážení oponenta)

a. Aktuálnost námětu

Téma, ktorú habilitantka prioritne rieši v teoretickej aj empirickej rovine je mimoriadne aktuálna. Je to zrejmé v referenciách, ktoré uvádza vo svojich statiach, ako aj v najnovšej pedeutologickej teórii. Profesia učiteľov preprimárneho vzdelávania je v súčasných tendenciách čím ďalej, tým viac považovaná za jednu z rozhodujúcich pre vývin a rozvoj detí a považuje sa za dôležitú determinantu kvalitného preprimárneho vzdelávania detí predškolského veku. Aj súčasné trendy v pedagogike všeobecne akcentujú zvyšujúce sa nároky na profesionalitu, interdisciplinaritu, profesijný rozvoj a expertnosť učiteľov, čo platí pre kategóriu učiteľov preprimárneho vzdelávania. Tieto výzvy habilitantka erudovane, a zároveň s výborným poznaním reality reflektuje.

b. Prístup k řešení

Posudzovaný spis habilitantky má povahu tzv. kumulatívnej habilitačnej práce. Tvorí ho osem relatívne samostatných statí vedeckej povahy s obsiahnutými metodologickými postupmi a výskumnými zisteniami, ktoré sumarizuje úvodná výskumná správa. Na jednej strane možno na základe takéhoto spisu komplexnejšie posúdiť doterajšiu výskumno-publikačnú aktivitu habilitantky, no na druhej strane je toto posudzovanie náročnejšie pre hodnotiteľa, keďže nejde o monografickú prácu s vnútornou jasne stanovenou štruktúrou. V prípade tohto spisu je však jednoznačné, že jednotlivé state zaradené do výberu určeného na posúdenie, majú jednotiacu líniu, vnútorne presvedčivú autorskú ideu, výskumné postupy sú vzájomne príbuzné a poskytujú plastický obraz o vedeckom snažení autorky v rozmedzí rokov 2013-2017. Toto snaženie je prezentované v Časti I., v ktorej predstavuje vyzreté niekoľkoročné systematické poznávanie predmetnej problematiky, týkajúcej sa profesionality učiteľov, špecificky preprimárneho vzdelávania. Za ocenenie stojí: prístup založený na dôkladnej teoretickej analýze problematiky, založenej na poznaní českej, sčasti slovenskej, ale najmä zahraničnej, prevažne anglofónnej literatúry. Na základe teoretického backgroundu a vlastného empirického bádania sú zosumarizované výskumné zistenia týkajúce sa rozvoja profesijného myslenia študentov, spôsoby profesijného myslenia učiteľov v závislosti od stupňa kvalifikácie a vo vzťahu k pedagogickému výkonu. V tejto súvislosti je nutné poznamenať, že väčšina výskumných zámerov s cieľom komparovať využíva kvantitatívne výskumné procedúry, pretože komparácia je matematická operácia. Teda aj výsledky bývajú priezračnejšie a jednoznačnejšie. V tejto kapitole úvodnej štúdie mi teda absentuje zhrňujúca a presvedčivá formulácia zaktovenej teórie, ktorá by zosumarizovala zistené poznanie,

a vyvodila námety a odporúčania k jednoznačnému záveru – áno, či nie vysokoškolské vzdelanie pre učiteľov preprimárnej edukácie, prípadne inak. Štúdia, v ktorej do vzťahu dáva reflexívne dovednosti a pedagogický výkon, je presvedčivejšia preto, že použila na porovnanie extrémne prípady učiteliek (pravdepodobne vybrané na základe procedúry konštantnej komparácie) s najvyšším a slabým výkonom, hoc nie je celkom jasné, ako bol výkon posudzovaný. K prístupu spracovania štyroch popisovaných a následne v habilitačnom spise uvedených výskumných procedúr mám skromnú pripomienku: vzhľadom na fulltexty, bolo vhodnejšie vo všetkých kapitolách úvodnej štúdie formulovať subtílne teórie, než z množstva zhromaždených a analyzovaných prípadov vyberať príklady.

Záver a diskusia takúto konklúziu obsahuje, hoci autorka samotná skromne svoje zistenia limituje (s.37) (dostupnosť pri výbere, početnosť vzorky). V kvalitatívnom výskume je predsa bezpredmetné hovoriť o „nároku na zobecnění“, práve pre samotnú jeho jedinečnosť, ktorá je jeho silnou stránkou.

Za kľúčovú v komplexe jednotlivých prác však považujem monografiu *Učitel v předškolním vzdělávání a jeho příprava na profesi 2017*, v ktorej možno vidieť doterajšie vyvrcholenie vedeckovýskumnej aktivity, ktorou sumarizuje najnovšie názory na profesiu učiteľov preprimárneho vzdelávania.

c. Použitá metodologie

State predložené v habilitačnom spise spája predmet záujmu – učelia a študentky preprimárneho vzdelávania a niektoré charakteristiky utvárajúce ich profesionalitu vo vzťahu k reflexivite. Prehľad početnosti a kategoriálnej skladby je uvedený len pri jednotlivých štúdiách. Popisované metódy tiež. Krátka sumarizácia v jasnej prehľadnej tabuľke by k prehľadnosti tohto habilitačného spisu a jeho presvedčivosti určite prospela. Prevažovali najmä kvalitatívne výskumné procedúry: rozhovory analýza písomných výpovedí, písomné reflexie a ich analýza a kategorizácia, akčný výskum a prípadové štúdie. Postupy sú v jednotlivých statiach podrobne popísané. Posledná štúdia má kvalitatívno-kvantitatívny charakter a zameriava sa na rozvoj profesijného videnia 18 študentov odboru, v ktorom sa zameriava na možnosť rozvíjať prostredníctvom sledovania videonahrávok ich schopnosť profesijného videnia a uvažovania.

d. Kvalita a správnost dosažených výsledků

V postupnej nadväznosti jednotlivých výskumných iniciatív, ktorými habilitantka systematicky od r. 2013-2017 prenikala hlbšie do skúmania profesijnej sebareflexie existuje presvedčivý a zrejmy predpoklad, že ňou skúmaný výskumný problém má svoje riešenie práve v uplatňovaní reflexívnych a sebareflexívnych techník v pregraduálnom aj kontinuálnom vzdelávaní.

e. Původnost dosažených výsledků

Výskumy PhDr. Zory Syslovej zamerané na skúmanie reflexie ako rozvojovej spôsobilosti v pregraduálnej príprave, ako aj v procese profesijných etáp učiteľa, sú originálne zameraním na skúmanú profesijnú skupinu učiteliek preprimárneho vzdelávania. V zhode s výskumným cieľom poskytujú relevantné odpovede.

f. Uplatnitelnost výsledků pro rozvoj oboru a další bádání

Výsledky, ktoré habilitantka predkladá vo svojom habilitačnom spise majú vedeckú úroveň a presvedčivo prinášajú argumenty pre opodstatnenosť rozvoja subdisciplíny Predškolská pedagogika, pedeutológia so špecifickým zameraním na predškolského pedagóga/učiteľa preprimárneho vzdelávania. Poskytujú vedecky podložené inšpirácie pre poňatie prípravy na teórii „reflective practitioner“ nielen pre študijné obory učiteľstvo v materských školách, ale

aj iných aprobácií. Kvalitatívnou metodológiou sa autorke otvorili mnohé námety na ďalšie bádanie – navrhujem túto otázku zodpovedať na obhajobe.

g. Uplatniteľnosť výsledkov v praxi

Najvýznamnejší prínos v praxi by zaznamenalo použitie výskumných zistení v prípade systematického kontinuálneho vzdelávania, nielen ako vzdelávací obsah pre kurzy učiteľkám v praxi, ale aj ako nástroj monitorovania edukačných efektov.

h. Formálna úprava a jazyková úroveň práce

Po stránke jazykovej a štylistickej nemám žiadne pripomienky. Tak úvodná časť I., ako aj skeny jednotlivých dokladovaných štúdií A-H zodpovedajú norme a vydavateľským požiadavkám. Formálna stránka tohto typu habilitačnej práce je pre oponenta náročnejšia na orientáciu, keďže odkazy nemôžu používať zaužívaný intratextový aparát (číslovanie strán nie je kontinuálne, nie sú k dispozícii čísla kapitol a pod., ktoré pomáhajú orientácii pri čítaní) pomohlo by elektronické riešenie napr. hypertextovými odkazmi, ak by v e-verzii bolo použité.

Dotazy oponenta k obhajobě habilitační práce (počet dotazů dle zvážení oponenta) ...

- Aký je autorský podiel spoluautoriek v stati G (spoluautorka Nina Ziklová) a v stati B (spoluautorka V- Hornáčková). V habilitačnom spise som nenašla objasnenie, možno to pripúšťa vnútorný predpis MU. Nebýva zvykom (v SR), aby pre kvalifikačné postupy na účel posudzovania boli uplatnené diela v spoluautorstve.
- Na obhajobe bude vhodné zosumarizovať v prehľadnej tabuľke skúmané súbory učiteľiek a študentiek ako aj použité metódy.
- Sformulujte možnosti a námety pre ďalšie výskumné bádanie problematiky.

Závěr

Habilitační práce Zory SYSLOVÉ *Vybrané aspekty profesionality učitele mateřské školy* splňuje – *nesplňuje* požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru Pedagogika.

V Banskej Bystrici dne 15. januára 2018

.....
podpis